

følelse, og jeg vil sige, at jeg har set — hvorvel jeg ikke skal beraabe mig stærkt paa min personlige Erfaring —, at Arbeidet er blevet meget uligeartet udført. Endvidere har et andet æret Medlem fra Ekern (Clausager) ment, at jeg helst vilde have Arbeidet udført ved Licitation. Dertil skal jeg kun bemærke, at jeg har omtalt, at i saa Henseende vil Tilstanden efter Loven af 21de Juli 1867 vedblive at bestaa, og ifølge denne Lov er det jo en Regel, at det skal udføres ved Licitation, medens det Andet kun er Undtagelse. Det bliver altsaa bestaaende ved denne Lov, og det er ogsaa efter Tidskomstændighederne ønskeligt, at det maa blive bibeholdt. Videre skal jeg ikke udtale i saa Henseende.

Indenrigsministeren: Det forekommer mig, at flere af de ærede Talere, der have yttret sig, i en væsentlig Grad have overset een Side af denne Lov, om hvilken jeg for mit Vedkommende maa sige, at jeg anser den for at være den principale; det er nemlig den, at denne Lov i sig selv er en Skattelov. Den allersimpleste Betragtning giver, at man paa en Tid, da man søger efter den størst mulige Ægelighed i Fordelingen af Byrderne, aldeles ikke kan opnaa en saadan, naar man holder fast ved Naturalarbeidet; en saadan Ægelighed i Byrderne som den, man i Reglen gjør Fordring paa, naar der er Spørgsmaal om kommunale Byrder, lader sig overhovedet ikke opnaa undtagen gennem Betaling. Det forholder sig fuldstændig rigtigt, hvad det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds (N. Andersen) bemærkede, at det er meget langt fra, at denne Bestræbelse er ny; tværtimod skulde dette Lovforslag efter min Tanke være en Afslutning derpaa. Man begyndte allerede med dette Princip i Begyndelsen af dette Aarhundrede, og man er vedbleven med efterhaanden at pille alt Naturalarbejde bort og at sætte Betaling i Stedet netop i Erkjendelsen af, at dette er det eneste Middel, hvorigjennem man overhovedet er i Stand til at fordele Byrden ligeligt. Lad mig ved samme Leilighed gjøre ærede Herrer opmærksomme paa, at, naar man fra alle Sider saa overordentlig tvivl ønsker en interkommunal Bestatning, turde det, at en

Kommune vedbliver at forrette Arbeidet in natura, medens en anden Kommune har afløst det, være et Spørgsmaal, som heller ikke kan flydes til Side, naar der skal være Rimelighed og Billighed i Indførelsen af den interkommunale Bestatning. Den ærede sidste Taler fremhævede en Betragtning, der ogsaa for mig har været af Betydning, og som i høj Grad fortjener at komme under Omtale, naar der tales om Skattelove; det er Sammenligningen mellem den nu bestaaende Tilstand og det, som vil opnaas gennem dette Lovforslag, navnlig med Hensyn til Husmænd og Inderster. Der er ingen Tvivl om, at der ved dette Arbejde, og navnlig ved Snelastningsarbeidet, lægges en urimelig Skattebyrde paa Husmænd og Inderster; dette lader sig slet ikke benægte, og derhos maa ærede Herrer ikke glemme, at netop dette er den væsentligste Støtte for den nuværende Ordning. Vil man altsaa fastholde dette, ser jeg virkelig ikke, hvorledes man vil kunne komme til at stille Husmænd og Inderster i et rimeligt og billigt Forhold til Kommunens øvrige Medlemmer med Hensyn til deres Skattebyrde. Man har fra flere Sider talt om, at man som et Arkantum, der skulde hjælpe for alt Muligt, skulde give Sogneraadene en fuldstændig fri Raadighed, men ogsaa her vil jeg svare med det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds, at netop denne Lovs Bestaenhed som Skattelov medfører, at man ikke udenvidere kan overlade til Sogneraadene at afgjøre, hvorledes der overhovedet skal forholdes med en Bestatning af et saa betydeligt Omfang som det, den her omhandlede kan antage. Der er jo endoglaa dem, som have sagt, at dette Lovforslag slet ikke kan bruges, men lad os indskrænke os Noget i vor Bedømmelse deraf og sige, at det kan have visse Vanskeligheder; saaledes forholder det sig jo ganske vist. Naar man vil have, hvad der staar i Begyndelsen af § 3, hvilket i Dvortigt ikke hidrører fra min Haand, kan Ordningen vel have visse praktiske Vanskeligheder, men saaledes som Forslaget forelaa fra min Haand, havde det efter min Mening ikke nogen praktisk Vanskelighed; jeg skal nemlig senere komme til Spørgsmaalet om Pengene. Man har spurgt mig om, hvorledes